

Paulina Traslosheros húsz éves volt, amikor a zenész Isaak Webelman Pueblába érkezett, hogy ott várja meg, míg New York-i zsidó rokonaitól hírt kap.

Lengyelországból, Dél-Amerikán keresztül jött, és egészen más volt,

mint azok a férfiak, akik között Paulina felnőtt. Mosolya asszonyos, szeme egy aggastyáné, hangja kamaszhang, keze kalózkéz. Tudott gyermek módjára lelkesedni, és képes volt elválni a szerencsét, ahogy hajtó hasít a

40 Ángeles Mastretta

NAGYSZEMŰ NŐK

két novella

vízbe. Megfoghatatlan volt, és vonzó, mint kedvenc zeneműve, melyért számtalan okból rajongott, legfőbb erényének pedig azt tartotta, hogy *Befejezetlennek* hívják, és valóban az.

– A befejezettség méltatlan a művészethez – mondta Paulinának nem sokkal megismerkedésük után. – A műalkotás mindig befejezetlen. A művész sosem lehet biztos benne, hogy befejezte. És ugyanez érvényes mindenre, ami jó, a legjobb az életben. Német létére ebben igaza volt Goethének: „Minden kezdet szép, csak nem szabad átlépni a küszöböt.”

– És honnan lehet tudni, meddig ér a küszöb? – kérdezte Paulina, miközben arra gondolt, hogy ha vitatkozni kell, ő bizony nem hátrál meg. Aztán, ahogy a zongorához ment, Schubert hetedik szimfóniájának vezérmotívumát füttyörészte.

Webelman kiváló muzsikus hírében állt, így még magához sem tért Pueblában, máris megrohamozták a tanítványok; a pueblaiak ugyanis mérhetetlenül tiszteltek mindent, ami külföldi. Valahányszor idegen zenetanár érkezett a városba, már az első három napban tanítványok tucatjai jelentkeztek nála. Megtartani őket, az volt a nehéz.

Webelman zongorát, hegedűt, fuvolát, ütőhangszereket és csellót tanított. Minden hangszerre akadt jelentkező, még olyan tanítványa is volt – egy bizonyos Victoriano Álvarez –, aki politikusi pályára készült, és azért érdekelték az ütőhangszerek, mert tudni akarta, hogy lehet a lehető legnagyobb csinnadrattával fölkelteni a világ figyelmét.

Paulina Traslosheros minden más lánynál sokkal érettebben és elegánsabban zongorázott, mintegy igazolva apja önkényes eljárásának eredményességét; gyerekkora minden délutánját ugyanis az emeleti zeneszobában töltötte, kívülről kulcsra zárt ajtó mögött. Eleinte csupán kényszerűségből gyakorolt napi két órát, átadva magát a skálázás halálos unalmának, de aztán valahogy megszerette a zongoraszobát. Megszokta a berendezést, a fényes, komor bútorokat, melyek a soha be nem toppanó vendégeket

várták. Megszokta a zongora elkeskenyedő végére terített nagy, hímzett se-lyemkendőt, a bekeretezett legyezőket, a Keresztelő Szent Jánost, aki az ajtó mellől nézte őt, és a falakat uraló képeket, melyek messzi tájakat ábrázoltak. Szívesen időzött ott, távol a ház többi részének nyüzsgésétől, elme-rülve a múlt századi atmoszférában, jóllehet az ódon környezet a leg- 41
kevésbé sem tartotta vissza attól, hogy igen modern módon tűnődjék és képzelegjen.

Ide toppant be minden nap kora este Isaak Webelman meg a *Befeje-
zetlenje*, és maradt hattól nyolcig. Szeretett szónokolni, s a lány szívesen
hallgatta. Néha felnevetett egy fejtegetés közepén, mint mikor We-
belman azt magyarázta, miért írta Mozart d-moll helyett inkább Esz-
dúrban a *Sinfonia Concertantét*.

– Neked aztán van fantáziád! – mondta hálásan Paulina.

Világ életében lehengető, megcáfolhatatlan igazságok vették
körül, megutálta őket.

– Vagy inkább te hitetlenkedsz – válaszolta Isaak Webelman. –
Játszd újra azt a részt, ahol úgy kilógott az a D.

Paulina eljátszotta.

– Nem, nem jó. Így csak az érződik, hogy ügyes vagy, sőt vir-
tuóz, de nem látom benned a művészt. Más megszólaltatni egy hang-
szert, és merőben más muzsikálni rajta. A zene varázslat, és valóban
ismerned kell fogásokat, hogy elő tudd csalni a hangszeredből, de
ennél sokkal több múlik a belső késztetésen, vagyis azon, amit te te-
szel hozzá. No, nézzük csak – mondta, átkarolva a nő derekát –, mit
szeretnél elérni? Azt, hogy finom hangsúlyt kapjon ez a D, igen ám,
de hogyan? Látszólag csak egy ujjad és egy billentyűd van ahhoz, hogy
kiemeld. De az ujjad meg a billentyű csak zajt hoz létre, a többit, ami-
től zenévé lesz, a fejedből, a szívedből, a zsigereidből kell hozzáad-
nod. Mert ott lakik éppen az hangzás, amelyet keresel! Ennek tudatában
pedig már nincs más dolgod, mint elővenni onnan. Vedd hát elő!

Paulina megbabonázva engedelmeskedett. A nagymama zongoráján
még soha nem dalolt így a *Für Elise*.

– Fejlődsz – ámult el Webelman, és ahogy a nőre nézett, hirtelen úgy
érezte, mintha maga Elise ülne mellette.

Paulina Traslosheros hátán végigfutott a hideg. Réműlettel töltötte el
ez a rajongó, esztelenül rendhagyó ember. S hogy kiűzze magából, bűnök
egész sorát követte el, amelyeket azonban soha nem tudott megbánni. Még
akkor sem, amikor Webelman úgy döntött, visszatér New Yorkba, ahol minden
bizonytalansággal sikeres lesz, míg emitt, a fojtogató pueblai szalonban előbb-utóbb
kétségbeesett dühvel lenne kénytelen belátni, hogy egy oly tünékeny dolog
kedvéért, mint a szerelem, nagy muzsikusi létre elfecsérelte az életét.

– Kezdetől fogva tudtad, melyik a kedvenc szimfóniám – mondta Webelman, miközben vakmerő, eretnek kezével utoljára indult ígéző körútra Paulina Traslosheros hátán.

– Mindig emlékezni fogok rá – válaszolta a nő pruszlikja kapcsaival bíbelődve; már öltözködött.

A zenész elment, és learatta az áhított sikert. Sikert sikerre halmozott, olyannyira, hogy lépten-nyomon emlegették az idegenek. Paulina Traslosheros férjhez ment, gyermekei, unokái születtek. Életében több küszöbön is átlépett, de még mindig végigfutott a hátán a hideg, ha valaki kiéjtette a muzsikus nevét.

– Mi baj, nagymamám? – kérdezte egyik lány unokája, amikor a lemezjátszón forogni kezdett Schubert hetedik szimfóniája, és látta, hogy Paulina megborzong az első hangok hallatán. Negyven év telt el azóta, hogy egy délután megismerkedett Isaak Webelmannel.

– Semmi, kicsim, csak a szokásos, de most egy vírus lehet a ludas. Tudod, manapság mindent a vírusok okoznak.

Aztán behunyta a szemét, s mint lázas kamaszlány dúdolta a zenét, amely egész életén át befejezetlen maradt.

* * * * *

Magdalena férje nyitott ajtót a küldöncnek, aki a Magdalenának címzett levelet hozta. Sosem titkoltak semmit egymás elől, és oly tökéletes szimbiózis volt a házasságuk, hogy mindketten minden levelet felbontottak, akkor is, ha nem nekik szólt. Eszükbe sem jutott, hogy ezzel durván beavatkoznának abba, ami csak a másakra tartozik, és még kevésbé gondolták, hogy nevelétség más levelét elolvasni. Így hát, amikor a férfi átvette a hófehér, egészen lapos borítékot, amelyen határozott kézírással a felesége neve szerepelt, nem habozott. A levél így szólt:

Magdalena!

Mindig az a vége, hogy sírsz, ha erről beszélünk, miközben kitartasz örült meggyőződésed mellett, mármint hogy kettőnket egyformán szeretsz, ezért úgy döntöttem, jobb, ha nem látlak többet. Talán nem lehetetlen kiölnöm magamból az irántad való vágyakozást, minden álomból föl kell ébredni egyszer. Ami téged illet, biztos vagyok benne, hogy különösebb nehézségek nélkül elfelejtesz majd. Mindkettőnknek jól tesz, ha véget vetünk ennek a zűrzavarnak. A kötelességet választottad, térj hát vissza hozzá, és ne hívj, ne próbálg meggyőzni semmiről.

Alejandro.

U.i.: Igazad van, szép volt.

Magdalena férje visszatette a levelet a borítékba, amelyet ragasztóval lera-
gasztott, aztán odatette a leveles tálcára, a telefonszámla és a bankszámla-
kivonatok mellé. Majd' szétvetette a düh. A haragtól piros lett a füle, könny
szökött a szemébe. A dolgozósobájába sietett, nehogy meglássák,
noha most még egyedül volt a házban. A felesége, a dada, meg a gye-
rekek a május 5-i felvonulásra mentek, hogy megemlékezzenek a za-
capoaxtlákról, akik ezen a napon „megszégyenítették Napóleont”.¹

Lerogyott az íróasztalához, száján keresztül, lihegve kapkodta a leve-
gőt. Ahogy a homlokára szorította a tenyerét, az arca eltűnt az alkarja mö-
gött. Ha van valami, amit mindenek felett szeret és tisztel, a felesége
teste és bölcsessége az. Hogy merészel bárki ilyen hangot használni
vele szemben? Magdalena fejedelmi asszony, drága kincs, istennő.
Magdalena kenyér, sudár fa, kivont kard. Nagyvonalú, feddhetetlen,
bátor, tökéletes. Akinek ő azt mondja, szeretlek, az boruljon le előtte.
Hogyan lehetséges, hogy valaki meg tudta ríkatni Magdalenát?

Bedobott egy whiskyt, aztán még egyet. Addig püfölte a földet
egy golfütővel, míg szét nem esett az ütő. Hús percig állt a zuhany
alatt, aztán föltette a lemezjátszóra a legreményvesztettebb Beetho-
vent, és amikor két óra múlva a felesége meg a gyerekek hazajöttek,
tökéletes nyugamat színlelt.

Lekapta őket a nap, mindannyian kicsit kócosak voltak, az arcuk
lángolt. Magdalena asszony levette a kalapját, és leült a férje mellé.

– Töltsz nekem még egy whiskyt? – kérdezte, és testvéri csókot
nyomott az arcára.

– Inkább nem, mert Cobiánéknál vacsorázunk. Nem akarok be-
rúgni.

– Cobiánéknál vacsorázunk? Egy szóval sem mondtad.

– Most mondom.

– „Most mondom”. Mindig most mondd.

– És te sosem haragszol érte, tökéletes feleség vagy.

– Sosem haragszom, de nem vagyok tökéletes feleség.

– De igen, tökéletes feleség vagy. És mégis kérek whiskyt.

Az asszony fölállt, fogta az üveget, kitöltött egy adagot, jeget tett bele,
majd arrébb tolta a kész italt, hogy magának is töltsön. Mindkét kezében po-
hárral lépett ismét a férje mellé. Valóban gyönyörű asszony volt Magdalena.
Az a fajta, akinek nem kell más a szépséghez, elég, ha reggel fölkel és este le-
fekszik. Ráadásul Magdalena asszony máskor is lefeküdt, szenvedéllyel és bűn-
tudattal eltelve, de ettől csak büszkébb lett a járása az utóbbi időben, és olykor
remegés futott át az ajkain, ami egy csipetnyi gonoszsággal fűszerezte egyéb-
ként angyali lényét, épp csak annyival, hogy isteni jelenséggé váljon tőle.
Magdalena asszony a férje lábához kuporodott, és elmesélte, mi mindent

láttak a felvonuláson. Hiánytalanul elsorolta, ki mindenki jelent meg a spanyol klub tribünjén. Aztán egy papírdarabkára lerajzolta az új majolika tányért, amit kitalált a gyárnak. Hosszan tárgyalták, mennyi bajt okoznak a bab-felvásárlók a La Victoria piacon. Magdalena asszony mindez idő alatt
44 magán érezte férje figyelmes pillantását, mely valahogy más volt, mint a szokásos. A férfi minduntalan félbeszakította beszéd közben, hogy homlokát vagy arcát finoman megérintse, mintha a simogató mozdulat ott tarthatná a rajtuk átsuhanó örömet.

– Furcsán nézel – jegyezte meg a nő.

– Nézlek – felelte a férfi.

– Furcsán – ismételte meg az asszony.

– Furcsán – értett egyet a férfi, és folytatta a beszélgetést. Hogyan engedheti meg magának bárki a világon, hogy elveszítse ezt a nőt? Csak egy őrült lehet rá képes. Kezdett megint indulatba jönni a levél írója ellen, és némileg maga ellen is, amiért nem dugta el a levelet legalább másnapig. Akkor csak reggel találná meg az asszony, amikor sem ő, sem a gyerekek nem akadályozzák, hogy szabad folyást engedjen a bánatának. Mondván, hogy késő van, föl is állt mindjárt a karosszékből, és miközben Magdalena asszony elvonult, hogy kirúszozza a száját, ő az előszobába osont, és kiemelte a levelet a többi közül. A legfrissebb posta számára rendszeresített tálca egy antik asztal közepén foglalt helyet, amely Magdalena asszony ükanyjáé volt, és egy molylepkék által kedvelt fiók is tartozott hozzá. Ebbe csúsztatta bele a levelet a férj, és megkönnyebbülten sóhajtott: sikerült elodáznia felesége számára a problémát. Így aztán derűs, jó hangulatú vacsorában lehetett részük.

Hétfőn, mielőtt elindult a gyárba, visszahelyezte a levelet a tálcára, legföldre.

Magdalena asszony sugárzóan szép volt aznap reggel.

– Biztos örül, hogy elmegyünk itthonról – gondolta a férfi.

És Magdalena asszony valóban szerette a hétköznapiakat. Nem tudni, milyen napszakban, mi módon ejtette szerét, hogy találkozzék azzal a gyalázatossal, de az biztos, hogy hétköznap találkoztak. A férje a szokásos szakkal búcsúzott tőle: – A gyárban vagyok, ha szükségem van rám. – Lehajolt, megcsókolta a nő fejét. Ő ekkor megitta az utolsó kerty kávéját, és harapott egy utolsót a vajás kenyereből, amit sosem evett meg egészen, mindig hagyott a tányéron egy darabkát, talán valamiféle dietetikus megfontolásból, aztán kiment megnézni a postát.

Persze mindjárt megtalálta a levelet. A gardróbszobához tartozó fürdőszobába sietett, amely még tele volt dobálva nedves törülközőkkel és levetett pizsamákkal. A padlón ülve bontotta föl. Az összes törülköző sem volt elég, hogy felitassa záporozó könnyeit. Oly hosszan, oly nagy odaadással búslakodott, hogy ha a szakácsnő ki nem zökkenti – azaz, meg nem kérdezi,

mi legyen aznap ebédre –, akkor talán nem marad más utána, csak egy nagy könnytőcsa. Legyen gombaleves, hideg sült hús, saláta, sült krumpli és túrótorta, felelte Magdalena asszony habozás nélkül, sőt szinte hadarva, olyan sebességgel, hogy a szakácsnő nem akart hinni a fülének. Máskor órákat töltöttek az aznapi menü összeállításával, úgyhogy Magdalena asszony már a mániáival is megfertőzte a szegény cselédet: 45

– A leves is barna lesz, mega a hús is – vetette ellen a szakácsnő, biztosra véve, hogy ezen változtatni kell.

– Nem baj – válaszolta Magdalena asszony, nyilvánvalóan még mindig a gyász hatása alatt.

A férje korán ért haza a munkából – mint régen, friss házas korukban, amikor Magdalenának egyszer légcsőhurutja volt. Kereste is mindjárt az asszonyt, mert biztosra vette, hogy bánatában ágynak esett, s majd valami betegségre hivatkozik. Ám a kertben talált rá, ahol a sorára várt: ugrókötel-verseny zajlott, amelyre két lányával és egy unokahúggal versengve nevezett be. A kislányok olimpikoni érdemeket tulajdonítottak Magdalenának, ő pedig éppen az egyik lányának számolt, és már százhárom ugrásnál tartott. A másik két kislány tökéletes összhangban mozgatta a versenyző körül a kötelet, és ők is számoltak.

– Lányoknak való játék – mondta a férj, aki soha nem értette, mi a móka az ugrókötelezésben.

Magdalena asszony nem hagyta abba a számolást, de fölállt, hogy megcsókolja a férjét. Ő az asszony vállára tette a kezét, és figyelt:

– Száztizenkettő, száztizenhárom, száztizennégy, száztizenöt, száztizenhat... ráléptél! – kiáltotta Magdalena asszony nevetve. – Én jövök!

Ellépett a férfitől, és egy szökkenéssel a kötél közepénél termett. Csilogott a szeme, elszántan összeszorította a száját, és olyan piros volt az arca, mint még soha. Csöndben, ajkait összepréselve kezdett ugrálni, fölhúzta a könyökét, és semmi másra nem figyelt, csak a kislányok számoló kórusára. Amikor elérte a százat, halk dünyögéssel kezdte kísérni saját magát, mintegy támaszul, biztatásként a további ugráláshoz. A férj akkor csatlakozott a kórushoz, amikor látta, hogy Magdalena elhagyta a száztizenhetet, és a lába egy leheletnyit sem súrolta a kötelet. A számolás ritmusában ringatózva egyre gyorsabban ugrált a nő. Oly könnyedén hagyta el a kétszázat, mint egy sóhaj, és ugrált rendületlenül, míg el nem érte a hétszázötöt.

– Nyertem! – kiáltotta ekkor. – Nyertem! – azzal lerogyott a földre, de a következő pillanatban már pattant is fel fürgén, mint egy láma. – Nyertem! Nyertem! – kiabálta, és odaszaladt a férjéhez.

– Aki szerencsés a játékban, szerencsétlen a szerelemben – jegyezte meg a férj.

– Én mindenben szerencsés vagyok – válaszolta Magdalena kifulladásra.

– Vagy te is mindjárt kisütöd, hogy már nem szeretsz?

46

– Én is? – álmétkodott a férfi.

– Ugyan már, kedvesem, felbontottad a levelet, és egy vacak ragasztóval próbáltad álcázni – mondta Magdalena asszony.

– Te viszont ügyesen álcázod magad. Nem vagy nagyon szomorú?

– Csak kicsit – felelte a nő.

– Ha elmennék, tudnál ugrókötelezni? – kérdezte a férj.

– Nem hiszem – válaszolta Magdalena asszony.

– Akkor maradok – mondta a férfi, lélekben egészen megnyugodva.

És maradt.

(Fordította: Lukács Laura)

Ez a megjegyzés zacapoaxtla indiánokra vonatkozik, akik a köztársaságiak oldalán vettek részt a megszállók elleni harcban (1862), Miksa császár és III. Napóleon ellen.

